

کتابخانه مجلس و تأسیس کتابخانه تابعی دیگر

داود نظریان

افتتاحیه کتابخانه تخصصی انقلاب اسلامی طی مراسم با شکوهی با حضور کارکنان کتابخانه، موزه و مرکز اسناد انقلاب اسلامی و میهمانان خاص از مجلس و سازمانهای دیگر در روز بیستم بهمن ماه هشتاد و هفت همزمان با برگزاری جشنهای سی‌امین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی در سالن قرائتخانه کتابخانه شماره ۲ مجلس شورای اسلامی برگزار شد.

در این مراسم ابتدا دکتر رسول جعفریان رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی برای عرض تبریک و خیر مقدم به میهمانان شرکت کننده سخنانی ایراد کردند و سپس آقای روح‌اله حسینیان رئیس مرکز اسناد انقلاب اسلامی و پس از آن آقای مهدی طالقانی فرزند آیه‌الله طالقانی و آقای غلامرضا امامی از نویسندگان حوزه ادب و از دوستان مرحوم جلال آل احمد سخنانی را به عنوان خاطرات دوران مبارزه با نظام طاغوت به سمع حاضرین رساندند که ذیلاً خلاصه‌ای از سخنان ایشان از نظر خوانندگان گرامی می‌گذرد آقای تبریزی بانی و رئیس کتابخانه انقلاب اسلامی نیز گزارشی از فعالیت‌های انجام شده را ارائه داده و در لابلای سخنرانیها اشعاری در ارتباط با انقلاب اسلامی و کتاب و کتاب‌خوانی توسط آقای شکراللهی مدیر روابط عمومی و بین‌الملل کتابخانه خوانده شده و اجرای زنده آهنگها و سرودهای انقلابی نیز حال و هوای انقلاب را در اذهان حاضرین زنده کرد.

خلاصه سخنرانی دکتر جعفریان

بسم الله الرحمن الرحيم و به نستعين خير مقدم عرض می‌کنم خدمت میهمانان عزیز و ارجمند و تبریک عرض می‌کنم فرا رسیدن این ایام سی‌امین سالگرد انقلاب را و امید دارم که سالهای سال این ایام را داشته باشیم سپاسگزارم از همه دوستان بویژه جناب آقای تبریزی که بانی و مؤسس کتابخانه تخصصی انقلاب اسلامی و جنگ هستند مخصوصاً که این روزها مجموعه بسیار گرانقدری به این کتابخانه منتقل شد که واقعاً از هر حیث شایسته بود حدود دو هزار و اندی کتاب که اختصاصی جنگ بود البته نه فقط جنگ تحمیلی

بلکه کلاً مربوط به جنگ در جهان و بخشی هم جنگ ایران و عراق، امیدواریم این نهضت ادامه پیدا کند و باز هم عزیزانی که دستی دارند در این طرف و آن طرف می‌توانند مجموعه‌هایی را که می‌شناسند هم برای این کتابخانه و هم کل کتابخانه اقدام بکنند واقعه این است که همه دوستان فعالند، ما نزدیک به سی هزار عنوان کتاب را در این پنج ماه وارد پایگاه کردیم بخش عمده‌اش خریداری بوده و بخش زیادی

اهدایی‌هایی بود که از قبل بوده و همین حرکت ادامه دارد و همین‌طور فعالیت‌های حاشیه‌ای‌مان بخش پژوهش ما واقعاً فعال است دوستان ما در نشر کتاب واقعاً تلاش می‌کنند. واقعاً انتظار هم از نسل انقلاب همین است که بعد از آن همه ایثارگریها شهادت‌ها و زحماتی که بوده به‌رحال باید یک دوران سازندگی هم باشد، فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی هم باشد و این عزیزانی که از نسل انقلاب و از فرزندان امام هستند انشاءالله با تکاپوی بیشتر رونقی بدهند به اوضاع فرهنگی کشور و کتابخانه‌ها و در رأس کتابخانه مجلس که بیرون از آن انتظار زیادی می‌رود و انشاءالله، ما بتوانیم با این تلاشها بخشی از مطالبات مردم از کتابخانه سنتی و قدیمی را برآورده کنیم باز هم از همه دوستان سپاسگزارم.

السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

آقای روح‌الله حسینیان و خاطرات دوران انقلاب

بسم الله الرحمن الرحيم الحمدالله رب العالمين الصلوة و السلام علی سیدنا و نبینا ابوالقاسم محمد و آله الطاهرين

ایام مبارک دهه فجر را خدمت همه حضار خواهران و برادران تبریک عرض می‌کنم و از خداوند بزرگ می‌خواهم که همه ما را قدردان این ایام بزرگ تحول ساز و تاثیر گذار در تاریخ قرار بدهد در این فرصت کوتاه سعی خواهم کرد که یک نمایی یا اشارهای به چرایی و علت پیروزی انقلاب اسلامی داشته باشیم همه پدیده‌ها چه پدیده‌های مادی و چه پدیده‌های اجتماعی از دیدگاه قرآن قابل سؤال و چرایی هستند زیرا

قرآن جهان خلقت را یک جهان سبب و مسببی میداند که بر پایه علت و معلول پدیده‌های طبیعی و اجتماعی به وجود می‌آید بنده یک فرضیه دارم در چرایی پیروزی انقلاب اسلامی که در کتاب ۱۴ سال رقابت ایدئولوژیک شیعه این فرضیه را مورد بحث و بررسی و اثبات قرار داده ام و آن فرضیه این است که همیشه حکومت‌های فاسد که در اخلاق و سیاست، فساد رکن اصلی آنهاست و

در اقتصاد فاسد و ناکار آمد هستند موجب میشود که ایدئولوژیهای رقیب برای براندازی چنین حکومت‌هایی پا به عرصه اجتماع بگذارند و اگر این ایدئولوژیها با دو عنصر دیگر؛ رهبری و بسیج مردم هماهنگ شوند می‌توانند حکومت‌ها را سرنگون و حکومتی ایده‌آل را جانشین آن حکومتها بگردانند در ایران بعد از ۱۵ خرداد وقتی که تقریباً همه نحلها به این نتیجه رسیدند که این حکومت اصلاح پذیر نیست و فرم نمیتواند این حکومت را به خود بیاورد و اصلاح کند سه ایدئولوژی با سه مبنای فکری در مقابل رژیم به تکاپو برخاستند:

۱. ایدئولوژی ملی‌گرایانه با مبنای ناسیونالیستی؛ ۲. یک ایدئولوژی سوسیالیستی؛ بر مبنای تفکر مارکسیستی؛ ۳. یک ایدئولوژی بر مبنای اسلام شیعی؛ این سه ایدئولوژی علاوه بر اینکه با ایدئولوژی شاهنشاهی به رقابت برخاستند در درون خود هم به رقابت با یکدیگر برخاستند خب هر کس سعی و تلاش خودش را در نحل‌های مختلف انجام داد گاهی می‌پرسند آیا ملی‌گرایان، چپها نقشی در انقلاب داشتند یا نه باید بین حضور و نقش که موضوع بحث من در اینجاست فرق قایل شد بله همه ایدئولوژیها با مبانی مختلف حضور داشتند اما نقش را باید ببینیم از چه نحل‌های بوده ملی‌گرایان زحمت کشیدند زندان رفتند مبارزه کردند در تبعید مبارزه کردند چپها کشته دادند و تلاش بسیار هم نمودند اما چرا از بین این نحلها انقلاب بر مبنای ایدئولوژی اسلام به پیروزی رسید چرا در این رقابت ایدئولوژی اسلامی هم بر ایدئولوژی رژیم کهنسال شاهنشاهی پیروز شد هم رقبای دیگر را از صحنه خارج کرد تا جایی که از اواخر سال ۵۶ و اوایل سال ۵۷ هر چه به طرف پیروزی نزدیک میشدیم شعارهای مردم و آرزوی اصلی آنها جمهوری اسلامی بود، علت را باید در هر سه عنصر رهبری، ایدئولوژی و مردم جستجو کنیم ایدئولوژی انقلاب اسلامی که بر مبنای ولایت فقها سرشته شده بود یک حکومت آرمانی چندین قرنه تشیع بود، و همواره در طول تاریخ این موضوع را تشیع با خودش حمل می‌کرد و به همین خاطر هم شما به مبارزات مختلف مردم ایران نگاه کنید. هر جا پای مرجعیت بوده به پیروزی رسیده و هر جا کمتر از مرجعیت بوده نتوانسته تأثیر خودش را بگذارد سرداران تنگستان نامه‌ای که به مرحوم مجتهد برازجانی می‌نویسند این است که ما می‌خواهیم در مبارزه با انگلستان کشته بشویم و حیات معنوی ما را باید کسی تضمین بکند و آن فتوای شماس است که تضمین کننده حیات معنوی و بقای اخروی ماست امام هم در سخنرانی‌هایشان می‌فرمایند که بله از کجا و

کجا نوشته‌اند که شما حیات اخروی ما را تأمین کنید خواهید دید که چکار خواهیم کرد ایدئولوژی که امام احیاء کرد نه ابداع یکی از عواملی بود که هیچ یک از نحله‌ها و تفکرات و اندیشه‌های دیگر چنین تأثیری را نداشت شما به مبانی عرفانی امام نگاه بکنید امام می‌فرماید که این جهان بر مبنای حق آفریده شده (و ما خلقنا السماء و الارض و ما بینهما لاعین) جهان بیهوده و بازیچه آفریده نشده جهان دارای یک برنامه است جهان جهان آزمایش جهان جهان سختی است و پیروزی به راحتی به دست نمی‌آید باید خون داد باید کشته داد باید سختی را تحمل کرد باید فقر را تحمل کرد، معاد این جهان پیروزی حق است امام این را درک کرد و بر مبنای همین جهان بینی بود که وقتی انسان آثار ایشان را می‌خواند هیچ گاه احساس نمی‌کند که در وجود امام ذره‌ای تردید در پیروزی انقلاب وجود داشته این بر مبنای همان جهان بینی بود که مبدا و معاد تاریخ را امام درک کرده بود امام شجاع بود. بقول جهانگیر آموزگار در این کتاب فراز و فرود دودمان پهلوی جمله بسیار زیبایی دارد، می‌گوید: آیه... خمینی از آن جهت پیروز شد که حاضر بود در راه آرمان خودش کشته بشود و شاه از آن جهت شکست خورد که حاضر نبود برای آرمان خودش ایثار بکند وقتی به فیضیه حمله کرده بودند و این طلبه‌ها مثل لشکر شکست خورده متلاشی شد خدمت امام رسیدند امام جمله‌ای دارند که در صحیفه نقل شده فرمودند که از خدا همین را می‌خواستیم دشمن باید خودش را نشان بدهد این اول پیروزی است امام متوکل بود، یادم هست در همان ایام قبل از پیروزی اوایل هشتم یا هفتم بهمن بود بحث آمدن امام بود واشنگتن پست مقاله بسیار زیبایی نوشت که ترجمه‌اش بین انقلابیون پخش شد مقاله این بود که همه دوستان آیه... چه در پاریس و چه در ایران مصرند امام به ایران نیاید من یادم هست که آقای بهشتی فرمودند همه تلاش ما بر این است که امام را منصرف کنیم بسیار وضع خطرناکی است و ما نگران جان امام هستیم همه تلاششان بر این بود تماس می‌گرفتند تلفن می‌زدند که امام نیاید در پاریس هم همه تلاش همین بود ولی امام تصمیم گرفت به ایران بیاید واشنگتن پست همین را نوشته بود همه دوستان داخل ایران و خارج ایران با آمدن آیه... مخالف هستند اما آیه... تصمیم دارد که به ایران برگردد و عجیب این است که بسیاری از مواقع برخلاف مسائل عقلانی آیه... خمینی تصمیم می‌گیرند و نشان داده‌اند که تصمیم ایشان صحیح است زیرا آیه... به چیزی عقیده دارند به نام توکل، یعنی دشمن هم حتی این متوکل بودن امام را درک کرد ...

و السلام علیکم و رحمة الله و برکاته

خاطرات آقای مهدی طالقانی از پدر بزرگوارشان

بسم الله الرحمن الرحیم؛ دستور فرمودند که من راجع به مرحوم طالقانی صحبت کنم و خاطره بگویم ایشان فکر می‌کردند که قرآن را باید خاکهایشان را بتکانیم و از تاقچه‌ها برداریم از توی قبرستانها و فاتحه‌خوانی قرآن را به بطن جامعه بیاوریم بدلیل اینکه برداشت ایشان این بود که قرآن را می‌شود با مسائل امروز جامعه تطبیق داد در زمانیکه ایشان این کار را کرد به ایشان خیلی ایراد گرفتند چون اصلا درس قرآن در حوزه‌ها باب نبود و فقط به قرائت قرآن اکتفا می‌کردند بعد از سالهای ۱۳۲۰ یک مقدار آزادیهای سیاسی

وجود آمد قرآن را آوردند در جامعه تحت پوشش انجمن‌های اسلامی دانشجویان، انجمن اسلامی مهندسی‌ن و غیره جلسات سیاری داشتند و تفسیر قرآن می‌کردند همین تفسیر قرآن آرام آرام کشیده شد به مسجد هدایت، شهید رجائی تعریف می‌کرد و می‌گفت در آن زمان که درجه‌دار نیروی هوایی بودم روزی از خیابان استانبول رد می‌شدم چون نماز دیر شده بود دیدم مسجدی در آنجاست.

داخل مسجد رفتیم. دیدم روحانی که در مسجد بود، بعد از نماز شروع به تفسیر قرآن کرده و روش تعلیم و تربیت قرآن را به گونه‌ای که من نشنیده بودم، بحث می‌کند و همین باعث شد که من به مدت چهل سال همراه مرحوم طالقانی ماندم، یا مرحوم دکتر چمران؛ کسانی که از این مسجد شروع کردند. مرحوم چمران بود مرحوم رجائی بود، شهید باهنر بود، آقای هاشمی بود و استاد محمد تقی شریعتی و شهید مطهری هم در این مسجد برنامه‌هایشان را اجرا می‌کردند ایشان تفسیر قرآن وقتی می‌کردند واقعاً مورد تعرض قرار می‌گرفتند کارهای خاصی هم در مسجد هدایت می‌کردند و سیاست را داخل مسجد آوردند فی‌المثل اتفاقاتی که در دنیا انجام می‌شد و باعث شادی مسلمین می‌شد کسی هم جرئت نداشت مطرح کند ایشان در این مسجد مطرح می‌کردند.

و همین باعث انتقاد از ایشان می‌شد بهرحال من خدمت آقای جعفریان هم عرض کردم من اگر تاریخ مسجد هدایت و خاطرات آن را هم بخوایم بگویم دو سه ساعتی طول می‌کشد و من به همین پنج شش دقیقه اکتفا می‌کنم...

آقای غلامرضا امامی، جنبش فرهنگی و جلال آل احمد

بسم الله الرحمن الرحيم

من هرگز گمان نمی‌کردم که بخوایم صحبت کنم اینجا جایی است که در چشم من دو وجه دارد یکی مجلس شورای ملی سابق است و یکی کتابخانه شاید نزدیک صد سال و دو سه سال بیشتر از نهضت مشروطیت ایران و نخستین مجلس می‌گذرد شعار بزرگی که ما در انقلاب اسلامی ایران داشتیم همان شعاری است که همه ما تکرار کردیم و این روزها می‌شنویم استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی. اما آنچه که مهم است و این پرسش برای من همیشه مطرح بوده اینکه: آیا این جنبش و انقلاب تنها یک انقلاب سیاسی بود؟ تنها یک انقلابی بود که پشتوانه فرهنگی نداشت؟ بی‌گمان اینطور نبود یک فرهنگ عمیق که شاید ریشه‌های صد ساله داشت که این فرهنگ به جایی رسید بدست نویسندگان بدست روشنگران و روشنفکران که تبلورش و میوه‌اش در ۲۲ بهمن تجلی کرد و بدست ما رسید اینگونه نبود که یکدفعه در ظرف دو ماه یا سه ماه یا دو سال و سه سال این انقلابی که همه در آن شرکت داشتند سر بگیرد بی‌شک

نقش روشنفکران و نقش نویسندگان و نقش فرهنگیان در روشن کردن این چراغ و رساندن این بار به منزل مؤثر بود در دوران مشروطیت، در نهضت ملی شدن صنعت نفت و قبل از پیروزی انقلاب؛ دوست عزیز ما اسم جلال را یاد کردند و آوردند بنده این افتخار را داشتم که در کنار جلال از سالهای نوجوانی چه در کتاب روشنفکران و چه در کارهای دیگر همکاری‌هایی داشته باشم جلال

آل احمد نویسنده‌ای بود و قبل از اینکه نویسنده باشد یک هنرمند عطشان، پر خروش و جستجوگر بود فرهنگ ایران و هویت اصلی ما در ادبیات و زبان فارسی و مذهب به هم آمیخته است و مزوج است جدا کردن و گسستن یکی از دیگری باعث می‌شود که قوام و هویت ما بهم بخورد. جلال کاری که کرد این بود که می‌کوشید با زندگیش حرکتش و اندیشه‌هایش به این دو پایه فرهنگ و هویت ما خدمت کند در این راه، دیدار او با امام منشاء تحول بزرگی در زندگیش شد جلال آل احمد از خانواده‌ای روحانی بود بعد از سال ۱۳۳۲ که کودتای آمریکایی رخ می‌دهد. جلال دو شاهکار بزرگ خودش را خلق می‌کند یکی مدیر مدرسه که قصه‌ای است درباره آموزش و پرورش و وضعی که در فرهنگ آن زمان جاری بود دومین کاری که جلال می‌کند وقتی که هجوم غرب را به فرهنگ ایرانی می‌بینند آن کار معروف غربزدگی را عرضه می‌دهد آشنایی من با جلال بعد از نشر کتاب غربزدگی آغاز شد کتابی که اولین بار من دو نسخه آن را در درست دوستی دیدم که در مجله کتاب ماه کیهان منتشر شده بود و قتیکه این کتاب را من خواندم آن نثر کوبنده جلال، نثر گاهی اوقات بی‌فعل، نثر عصبی، من را شیفته مردی کرد که زندگیش هم مانند نثرش بود بسیار پرشتاب بسیار پر حرکت و بسیار پر هیجان، جلال این اقبال را داشت در زندگی هم تأثیر گذار بود و این چنین شد که نام جلال در تاریخ فرهنگ ما ماند و اینچنین شد تجسم آیه مقدسه قرآن، که کفهای موجها نابود می‌شوند اما آنچه که به سود مردم است باقی می‌ماند و جلال در راه مردم بود و به سود مردم بود و ماند در تاریخ ما در فرهنگ ما و در دل ما...

خلاصه سخنان آقای تبریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

با عرض تبریک به مناسبت سی امین سالگرد انقلاب اسلامی و توفیق عمل خیر در راستای اهداف انقلاب اسلامی در دوران طاغوت بدلیل ماهیت ضد فرهنگی و وابستگی به استعمار، جامعه ما به لحاظ فرهنگی و نشر و تحقیق در محدودیت و اختناق بود آنچه بر سر نویسندگان و محققان ما آمد و آنچه بر ناشران مسلمان در طی دوران پهلوی خصوصاً از سال ۴۰ تا ۵۷ گذشت حدیث تلخی است، گرچه شیرینی‌هایی هم برای مبارزان داشته و دارد؛ تحولی که انقلاب اسلامی در عرصه علم و فرهنگ و

نشر کتاب، موسسات تحقیقاتی و مراکز پژوهشی و تاریخ نگاری پدید آورد حدیث مفصلی است و باید با فرمان آمار به صورت یک بحث تحقیقی ارائه داد اما آنچه امروز باید به آن پردازیم و به عنوان وظیفه انقلابی توجه داشته باشیم تقویت مراکز علمی و فرهنگی است که این ذات انقلاب ماست خاصه آنکه انقلاب ما انقلاب ایدئولوژیکی و انقلاب فرهنگی بود و رهبران ما همه از فرهنگیان

و فرهیختگان به همین جهت هم انقلاب به پیروزی رسید و هم تقویت آن در گرو تقویت فرهنگ و نهادهای فرهنگی است با گستردگی مراکز فرهنگی بخصوص کتابخانه‌ها نیاز به کتابخانه‌های تخصصی را بیش از پیش احساس می‌کنیم گسترش دانشگاه‌ها و پژوهشگاه‌ها حضور قابل توجه و امید بخش محققان و مورخان این نیاز را بیشتر نشان می‌دهد در طی ۱۵ سال گذشته مراکز پژوهشی تاریخی و تحقیقات تاریخی بحمدالله رو به گسترش بوده و هست اما بلحاظ کتابخانه و مراکز آرشیوی هنوز قدمهای اول را بر می‌داریم کتابخانه مجلس شورای اسلامی پس از انقلاب به لحاظ کیفی و کمی تحولات خوبی داشته و روندش روند امیدبخش و امید آفرین بوده و بخصوص از زمانی که محقق و مورخ معاصر جناب آقای دکتر جعفریان مدیریت کتابخانه را به عهده گرفته‌اند بحمدالله این توفیق را داشته‌اند که برنامه‌های جدیدی را ارائه دهند و کارهای اساسی و نیازهای زمان را پاسخ دهند از جمله تأسیس کتابخانه تخصص انقلاب اسلامی که با پیشنهاد و همکاری و همراهی مجموعه کارکنان کتابخانه این بخش راه‌اندازی شد و تاکنون بیش از ۴ هزار جلد کتاب جمع‌آوری شده و امیدواریم تا فروردین ۱۳۸۸ به ۸ هزار عنوان برسانیم برنامه کتابخانه در سال آینده امیدواریم از ۸ صبح تا ۵ بعدازظهر باشد. به لحاظ آرشیو نشریات، اعلامیه‌ها و مطبوعات که مربوط به انقلاب اسلامی است جمع‌آوری شده امیدواریم با توجه به برنامه ریاست محترم مجلس در تأسیس ساختمان جدید در محل جدید برای کتابخانه تخصصی میدان وسیعتری در نظر بگیرند که بتوانیم انشاءالله پاسخگوی بیشتری باشیم.

والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته